

Kádár János a Tiszatájról

A Tiszatáj 1986. évi betiltásáról többen írtak. Először Varga Péter¹, majd Gyuris György², azután Müller Rolf³, végül Vörös László.⁴ Kádár János szerepére mindannyian kitértek, de jobbadán a szájhagyomány nyomán. Vörös László szerint 1986. szeptember 27-én egy pesti barátja kereste föl, és mondta el neki, hogy valaki fölkereste Kádárt a lakásán, és bebeszélte neki, ő a Júdás, aki Nagy Gáspár emlékezetes versében⁵ szerepel. „Más források is egybehangzóan azt bizonyítják, hogy az egész eljárás és a leváltás Kádár János kérlelhetlenségén múltott.”

Mindenesetre a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága 1986. július 1-jén határozatot hozott, hogy indítsanak pártfegyelmi eljárást a Tiszatáj szerkesztőbizottságában dolgozó két párttag, Annus József főszerkesztő-helyettes és Olasz Sándor főmunkatárs ellen, „akik felelősek a párt politikájával alapvető kérdésben szemben álló vers közléséért”. Ez a vers köztudomásúan Nagy Gáspárnak említett verse. Kádár János nyilván tudatosan maradt távol ettől az üléstől, hogy elkerülje a látszatát, mely szerint az ő személyes sérelme miatt járnak el a folyóirat ellen.

A PB már ekkor úgy határozott, hogy a Tiszatájat be kell szüntetni: „további megjelenése akkor lehetséges, ha a jelenlegi helyett létrejön a lap felelős irányítására alkalmas szerkesztőbizottság”. A határozat végrehajtását a Központi Bizottság Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályára bízta. Az osztály két irányban intézkedett. Egyrészt, hogy a demokrácia látszatát keltse, kiadta a fegyelmi eljárás lefolytatását a Csongrád megyei pártbizottságnak, másrészt „az aktuális ügyekben esedékes tájékoztatás céljából” összehívta a kommunista írók aktíváját. A szeptember 12-i ülésről Vörös László részletesen beszámolt.⁶

A Csongrád megyei pártbizottság a kádári ukáznak sietve eleget tett: már július 4-én napirendjére tűzte a Tiszatáj ügyét. „Határozatot fogadott el pártvizsgálat indításáról.”⁷ „A vizsgálat célját abban jelölte meg, hogy a kiküldött bizottság tárja fel a szerkesztői munkában időnként és visszatérően jelentkező negatív jelenségek, a sorozatosan elkövetett

¹ Varga Péter: *A Tiszatáj és az irodalompolitika*. Múltunk, 1997. 1. sz. 74–89.

² Gyuris György: *A Tiszatáj fél évszázada*. 1947–1997. Szeged, 1997. 137–152.

³ Müller Rolf: *A Tiszatáj-ügy állampárti dokumentációja*, 1986. Kortárs, 2001. 7. sz. 39–68.

⁴ Vörös László: *Szigorúan ellenőrzött mondatok. A főszerkesztői értekezletek történetéből. 1975–1986*. Szeged, 2004. 288–297.

⁵ Nagy Gáspár: *A fiú naplójából*. Tiszatáj, 1986. 6. sz. 8–10.

⁶ I. m. 141–143.

⁷ Az MSZMP Csongrád Megyei Bizottságának VB. 20/3/3/1986. sz. ügyirata: *Jelentés a Tiszatáj című folyóirat szerkesztőségénél folytatott pártvizsgálat tapasztalatairól*. Szeged, 1986. aug. 29. Szigorúan bizalmas! Készült 1 gépelt és 25 sokszorosított példányban. (Csongrád Megyei 1. sz. Levéltár, Szeged.)

közléspolitikai hibák okait, és terjedjen ki a szerkesztőségben dolgozó kommunisták felelősségére is.”

A bizottság vezetője Székely Sándor, a városi pártbizottság titkára lett, tagja Gyárfás Mihály, Hézsó Ferenc, Rákos Istvánné és Sebe János. Valamennyien a megyei pártbizottság tagjai.

A bizottság 1980-tól elemezte és értékelte a folyóirat vitatott számait; áttekintette a megyei párt-végrehajtóbizottságnak a folyóirat munkájával kapcsolatban hozott 1975. május 9-i és 1983. szeptember 30-i állásfoglalásait; fölhasználta az évenkénti lapértékeléseket, följegyzéseket, és tagjai hosszasan elbeszélgettek a hatfős szerkesztőség munkatársaival. Mindegyikük párttag volt. Hármuk fizetést kapott (Vörös László⁸ egyetemi docensként mellékfoglalkozású volt; Annus Józsefnek⁹ ez volt az egyedüli foglalkozása; Olasz Sándor¹⁰ főállású főmunkatárs volt. A szerkesztőség három társadalmi munkatársa (Csatári Dániel, Mocsár Gábor, Tóth Béla) rovatvezetőként működött közre.

A bizottság tagadhatatlanul jóindulattal, mondhatni barátilag ítélte meg a szerkesztőség munkáját: jelentésükben rosszindulatnak nyoma sincs. Tudták, hogy a PB, közelebből Kádár, elvárja tőlük, hogy elítéljék a szerkesztőséget, fegyelmit is rójanak ki, de a vádak felsorakoztatásában nem erőltették meg magukat, nem mentek túl azon, amit vártak tőlük. A Tiszatájról alapjában véve azt állapították meg, hogy „igényesen szerkesztett, országosan is elismert, kulturális életünket számos értékkel gazdagító folyóirat”. De megadva a császárnak, ami a császáré, azt is leírták, hogy „a nemzetközi helyzet feszültebbé válásával és a szocializmus építésének nehézségeivel párhuzamosan” „ellentmondásos, problematikus közléspolitikai hibák is kísérik”.

Ezt a szót, hogy *közlépolitika*, ekkor hallottam először. Példákat is illett a bizottságnak fölhoznia. A lengyel helyzet kényességére tekintettel ugyanolyan meggondolással dicsérni is lehetett volna, de most inkább bírálták a lapot, hogy az 1981. évi 6. számot a lengyel irodalomnak szentelték. Hibáztatták Köteles Pálnak a sovinszta Länrcränjan magyarellenes támadására az 1986. évi 9. számban adott méltó, jogos válaszát. Holott ez szintén akár dicséretet is érdemelhetett volna. Itt csak említették Nagy Gáspár versét, noha bizonyára tudták, hogy az egész hajcihő miatta tört ki, a többi csak azért csapták hozzá, nehogy nagyon kilógjon a lóláb. De a bizottság azt is a folyóirat javára írta, hogy a vitatható írások kivétel nélkül magyar szerzőktől valók: a Tiszatáj nem sértette meg internacionalista érdekeinket, és szerzői „zömében jó szolgálatot tettek a közös ügyeknek”. Ez akkoriban súlyosan esett a latba.

A szerkesztőség tagjai – úgymond a jelentés – eltérően értékelték Nagy Gáspár versét. Annus József és Olasz Sándor védelmezte, és képtelenségnek minősítette, hogy a versnek ellenzéki, kivált ellenséges értelmet tulajdonítsanak. „Vörös László főszerkesztő a verssel kapcsolatban árnyaltabb állásponton volt, kifejezésre juttatva, hogy a szerző személyes csalódásának ad hangot, s ezen túlmenően a művészetpolitikai gyakorlatban érvényesülő

⁸ Vörös László (1934–2005) egyetemi docens, 1967-től a Tiszatáj rovatvezetője, 1975-től 1986-ig főszerkesztője.

⁹ Annus József (1940–2005) 1975-től 1986-ig főszerkesztő-helyettes, 1989-től 1996-ig a Tiszatáj főszerkesztője.

¹⁰ Olasz Sándor (*1949) tanszékvezető egyetemi tanár, 1986-ban a Tiszatáj főmunkatársa. 1989-től a Tiszatáj főszerkesztő-helyettese, 1996 óta főszerkesztője.

értékrendtorzulások ellen szól (főleg a »kultúrszenny« és az ideológiamentesség előtérbe kerülését bírálva). Ezzel Vörös László is egyetért.”

A szerkesztőség tagjai a fölrott hibákat „kimagyarázták”; a pártvizsgálatot a lap elleni támadásnak minősítették, hangoztatva, hogy az irodalmi közvélemény velük ért egyet! „Hangsúlyozták, hogy semmiféle, a rendszert vagy annak alapját kétségbe vonó nézetük, véleményük nincs, és illet a Tiszatájban nem közöltek.” A bizottság azt is a szerkesztőség javára írta, hogy bizonyos írásokat nem közöltek, így pl. Csoóri Sándornak *Senkid, barátod* című versét sem.

Mindezek után a jelentés megállapította, hogy a felelősséget a főszerkesztőnek és a belső munkatársaknak is vállalniuk kell. De az utolsó mondat is enyhítő körülményt hozott föl: „az elkövetett közléspolitikai hibák nem állnak össze tendenciává”.

A *Határozati javaslatokat* szó szerint kell közölnöm, mivel ezekre hivatkozott alább, ezekkel volt elégedetlen Kádár János. Ez is bizonyítja, hogy a Tiszatáj elleni hajsza nem helyi kezdeményezés volt, s ezúttal a helyiek nem is licitálták túl a fővárosiakat. Komócsin Mihály neve elő sem fordul a dokumentumokban. *Quandoque bonus dormitat Homerus*.

Határozati javaslatok

- 1.) A bizottság – tekintettel arra, hogy a visszatérő problémák az egy évtizede változatlan összetételű szerkesztőségnél jelentkeznek – indokoltnak tartja a szerkesztőség újjáalakítását és kibővítését, beleértve személycserék mérlegelését is. A szerkesztőség kibővítése olyan hozzáértő személyekkel történjen, akik hajlandók teljes körű munkát és felelősséget vállalni a lapban megjelenő írások gondozásában és a kollektív munkában.
- 2.) Figyelembe véve az elkövetett közléspolitikai hibákat, javasoljuk, hogy a VB¹¹ mérlegelje fegyelmi vizsgálat indítását a személyes felelősség megállapítására.
- 3.) Javasoljuk, hogy a szerkesztőség dolgozzon ki szigorú, következetes munkarendet, amely garantálja az ideológiailag, politikailag ellenséges nézetek előzetes kiszűrését, és ugyanakkor nem korlátozza a merészség, a szellemi sokszínűség lehetőségeit. Biztosítani kell a kollektív szerkesztőségi munka feltételeit, megkövetelve annak érvényesülését.
- 4.) Javasoljuk, hogy a szerkesztőség vezetőjének és tagjainak kinevezése meghatározott időre történjen.
- 5.) Javasoljuk, hogy a lap felügyeletét egyetlen felelős állami szerv – a Csongrád Megyei Tanács – irányítási felelősséggel lássa el. Meg kell oldani a lap megjelenését biztosító anyagi feltételeket, a finanszírozás problémáit.
- 6.) A lap közvetlen eszmei-politikai irányítására és a VB-határozatok végrehajtásának ellenőrzésére a megyei pártbizottság illetékesei alakítsanak ki szoros munkakapcsolatot a szerkesztőséggel.
- 7.) A vizsgálat egészének alapján – szem előtt tartva a megye érdekeit – javasoljuk a Végrehajtó Bizottságnak, hogy mérlegelje és kezdeményezze a Tiszatáj mielőbbi újra-indítását.

¹¹ Ez a Csongrád megyei pártbizottság végrehajtó bizottságának szövege.

Mai szemmel sem mondhatunk mást, mint nesze semmi, fogd meg jól. Ebben a pártzsargonban fogalmazott határozati javaslatban semmi sincs, amit akár előtte, akár utána a pártboncok ugyanígy le ne írhattak volna. Sőt, az 5. pontban szorgalmazott anyagi javítással akár még a folyóirat javára szólónak is vélhetjük a javaslatot. Kádárnak jó szimata volt, amikor ezzel nem volt meglegedve.

Varga Péter csak idézhetett Kádár Jánosnak a Politikai Bizottság szeptember 9-i ülésén elhangzott beszédéből, mivel titkosítása akkor még meggátolta a teljes terjedelemben való közzétételét. Ezt 2002. április 30-án Hellebrand László rendőr alezredes, egykor a III/I. csoportfőnökség vezetője, most pedig – láss csudát! – a Nemzetbiztonsági Hivatal tisztje, föloldotta!¹² Így ma már nincs akadálya hiánytalan megjelentetésének. Mivel a Tiszatáj most ünnepelhette hatvanadik születésnapját, s remélhetően még újabb évtizedek után lesz, aki ismét és bővebben megírja történetét, ezúttal a szükséges magyarázatokkal közreadjuk. Ezen kívül általánosabb tanulsága is van ennek a beszédnek: Kádár a maga elveiről, módszereiről is vall benne, tehát az országos történelemre vonatkozó tanulságok is szűrhetők le – ekkor még ép elmével elmondott – vallomásából.

Péter László

¹² Ungváry Krisztián: Volt belügyesek döntenek állambiztonsági iratok nyilvánosságáról. *Heti Világgazdaság*, 2007. márc. 3.

Berecz Miklós

Dr. Hellebrandt László

Törlés folytatásban!
Dr. Hellebrandt László

Laki Tivadna

SZIGORUAN BIZALMAS!

Dr. Horváth János

Készült: 3 példányban

Varga Zoltánné

Dr. Németh József

Láttam: 1986. IX. 17.

Domonkos Pál

Látta: Pál d.
86. 09. 22.J E G Y Z Ő K Ö N Y V

a Politikai Bizottság 1986. szeptember 9-én megtartott üléséről

J E L E N V A N N A K:

Aczél György, Havasi Ferenc, Hámori Csaba, Kádár János, Lázár György, Maróthy László, Németh Károly, Óvári Miklós, Sarlós István, Szabó István, továbbá Berecz János, Borbély Gábor, Gyenes András, Horváth István és Szürös Mátyás elvtársak.

T Ő R Ő L V E!

A minősítést megszüntette:

Dr. Pintér Sándor belügyminiszter

2002 04. 30.

Törlés hitelesül:
Dr. Hellebrandt László

Az ülésen nem vesznek részt /egészségi okból/: Losonczi Pál elvtárs; /szolgálati okból külföldön vannak/: Gáspár Sándor és Grósz Károly elvtársak; Nem vesz részt továbbá Pál Lénárd elvtárs.

N A P I R E N D:1. HATÁROZATMK Nemzetbiztonsági Hivatal
Az 1986. évi LXV. tv.
alapján felhatalmazással: 1986. 09. 17.
Törles: Min. Törles: VE
Ervéssé: hó n.
Munkatárs:
1986. 09. 22.

- 1./ Jelentés a Központi Bizottság 1969. november 28-i, a belügyi szervekre vonatkozó határozatának végrehajtásáról; javaslat a Belügyminisztérium előtt álló feladatokra
Előadó: Varga Péter elvtárs
Meghívottak: Czinege Lajos, Kamara János és Gál Ferenc elvtársak

- 2./ Javaslat a Központi Bizottság 1986. március 18-i, a párt kádernekéről szóló határozatának kiegészítésére
Előadó: Látos István elvtárs
Meghívott: Domonkos László elvtárs

- 3./ Különfélék

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

[...]

9./ Berecz János elvtárs szóbeli bejelentése alapján

A Politikai Bizottság meghallgatta a tájékoztatást a Csongrád megyei párt-végrehajtó bizottságnak a Tiszatáj című folyóirattal kapcsolatos határozatáról, valamint az Írószövetség választmányának szeptember 9-i üléséről.

Megállapította, hogy a nem megfelelő eligazítás miatt a párt-végrehajtó bizottság határozata nem felel meg a Politikai Bizottság eredeti határozatának. Helyteleníti, hogy a végrehajtó bizottság nem alkalmazott pártfegyelmi szankciót a felelőtlenül, önkényesen eljáró két párttaggal szemben; a főszerkesztő régóta esedékes felmentését olyan ügygel kapcsolta össze, amelynek nem volt részese; nem állapította meg a politikai felügyeletet gyakorló párt- és állami szervek felelősségét.

A Politikai Bizottság megerősíti július 1-i határozatát, amely szerint pártfegyelmi eljárást kell indítani a szerkesztőbizottságban dolgozó két párttaggal szemben, akik felelősök a párt politikájával alapvető kérdésben szemben álló vers közléséért. A Tiszatáj további megjelenése akkor lehetséges, ha a jelenlegi helyett létrejön a lap felelős irányítására alkalmas szerkesztőbizottság.

A KB Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztálya gondoskodik a Politikai Bizottság július 1-i határozatának végrehajtásáról.

A Politikai Bizottság tudomásul veszi, hogy az Osztály az aktuális ügyekben esedékes tájékoztatás céljából összehívja a kommunista írók aktiváját.

*

A Politikai Bizottság hozzájárul, hogy a Pártélet című folyóirat közölje Horváth István elvtársnak a Politikai Főiskola tanévnyitó ünnepségén elhangzott beszédét.

Kádár János elvtárs felszólalása a Politikai Bizottság 1986. szeptember 9-i ülésén

Javaslom, hogy vegyünk tudomásul Berecz elvtárs tájékoztatását.¹³ Azt a javaslatot is vegyük tudomásul, hogy az Írószövetség kommunista aktiváját a közeli napokban informáljuk erről a kérdéstről és a jelenlegi helyzetről.

Nem tudom, hogy amit én mondani akarok, használható-e az aktíván, vagy csak itt éri meg szóvá tenni, de én Berecz elvtárs információjától függetlenül elhatároztam, hogy erről a kérdéstről egy pár dolgot megemlítek. Annál is inkább, mert lehetséges, hogy az előzetes vitákban nem megfelelően fejeztem ki magamat, s akkor ezt most szeretném korrigálni. Amennyiben megfelelően fejeztem ki magam, egyes elvtársak a jelenlevők közül sem értettek meg. Tudniillik, ez ideig nem az történt, amit én javasoltam ebben az ügyben. Egy pár percet szánjunk most erre.

Hétfőn¹⁴ kezdtem dolgozni, és felmentést kértem a Titkárság délutáni ülésén a részvétel alól, mert tele voltam restanciával. Másnap elolvastam a jegyzőkönyvet, amelyben az

¹³ Berecz János (*1930) 1985–89 közt az MSZMP KB ideológiai és propagandaügyekkel foglalkozó titkára, a történettudomány kandidátusa (1967).

¹⁴ 1986. szept. 1-jén.

volt, hogy a Titkárság tudomásul vette a Csongrád megyei Pártbizottság határozatáról szóló tájékoztatást. Kértem, hogy látni szeretném ezt a Csongrád megyei állásfoglalást, mert nem akármiről, hanem többé, kevésbé komoly dologról van szó. Ez az első lépés, amit tettünk. Kiderült, Berecz elvtárs is szóban kapott tájékoztatást, s a Titkárságot is szóban informálta. Aztán megszereztük, hamar megkaptuk a Csongrád megyei Pártbizottság határozatát. Lehet, hogy a javaslatom nem volt jó, de nem az történt, amit én javasoltam. A határozatnak az a baja, hogy ezt egy pártbizottság hozta, s a határozat nem a pártbizottságtól kívánatos állásfoglalás. Állami szervnél megfelelne ez az állásfoglalás, amit a pártbizottság hozott. Elolvastam figyelmesen és tüzetesen ezt a határozatot. Rendesen, hosszasan és pozitívan értékelték a lap több éves munkáját. Ezzel én nem tudok vitatkozni, nem vagyok állandó olvasója a lapnak. Feltehetem, hogy így van. Pozitívnak és hasznosnak minősítették a lap munkáját; egyetlenegy megjegyzés van ott, mégpedig az, hogy „időközben azért többször voltak közlési problémák”. Ennyi az állásfoglalás, másfél oldalon leírva. Utána jön a határozat. Úgy szól, hogy a főszerkesztőt, Vörös Lászlót felfüggesztik, és a szerkesztőbizottság két további tagja ellen pedig majd pártfegyelmit fognak indítani a szerkesztőbizottságban dolgozó két párttaggal szemben. Ez szerintem hibás döntés volt a Csongrád megyei Pártbizottság részéről, s ezt itt meg akarom mondani. Más kérdés aztán, hogy a továbbiakban hogyan foglalkozunk ezzel az üggyel, s ezt nem kéne így hirdetni.

Ennek az állásfoglalásnak a következő hibája van. Először is nem az ő hatáskörükbe tartozik a főszerkesztő felmentése. Nem tudom biztosan, hogy van ez most, de bennem van bizonyos jogérzék. Régebben ez a pártbizottság és a tanács lapja volt, s ez az impresszumban is ott volt. Ez sok évvel ezelőtt eltűnt, a felügyelő hatósága – most így kell mondanom – a Művelődési Minisztérium lett. De nem tudom pontosan, most mi a jogi helyzet. A közbeeső években a pártbizottság és a tanács lapja vagy a minisztérium által felügyelt irodalmi lap volt? Ezt tisztázni kell, mert a főszerkesztőt annak kell felmenteni, akinek ehhez joga van. Tehát lehet, hogy nem volt joguk. Én ezt csak úgy fölvetem, mert nekem ilyen problémáim is szoktak lenni.

A másik az érdemi hiba. Tudniillik, azt a főszerkesztőt mentik föl, akinek az inkriminált publikációt illetően a világon semmilyen szerepe sem volt. Az ő tudta nélkül adták le.¹⁵ A publikációt a másik két ember határozta el, akiről azt írták, hogy majd fegyelmit indítanak ellenük. Szerintem ez nem logikus; azt a főszerkesztőt váltják le, aki az egész publikációról nem tud, és főleg az a bizonyos publikáció a kifogásolt cselekmény, amivel most foglalkozunk. Mi nem a lap irodalmi értékelésével foglalkozunk.

Ez a határozat lényege, s ez többszörösen hibás határozat. Kérdésemre – mert Berecz elvtárs részletesen informált engem ebben az ügyben – elmondta, azért volt ilyen ez a határozat, hogy a tényleges hibát elkövető két szerkesztő bizottsági tag ellen majd fegyelmit indítanak, mert meg akarták várni az Írószövetség választmányát. Szerintem ez a következő hiba. Az Írószövetség választmányának a világon semmi köze ahhoz, hogy az MSZMP melyik párttagját milyen fegyelmi eljárás alá vonja és milyen fegyelmi büntetést szab ki rá. Tehát illogikus, szerintem vitatható, hogy egy ilyen állami vagy irodalompolitikai jellegű állásfoglalásban, mert a lap méltatása irodalompolitikai ügy, most éppen

¹⁵ Nem tudni, honnan vette ezt Kádár János. Természetesen, mint a bizottság jelentésében olvashatjuk, a vers Vörös László tudtával került a lapba. Végül őt is leváltották.

a Csongrád megyei Pártbizottság volt az illetékes. Aztán nem a valódi felelősöket vonták felelősségre, őket „majd” felelősségre vonják, és az egyébként bizonyára rossz főszerkesztőt ebből az apropóból kifolyólag leváltották. Teljesen össze van kuszálva minden. Ilyen esetben tőlem megkérdezheti mindenki, hogy miről van szó. Azt mondom, hogy a rendszerünk ellen szóló publikáció történt. Ki intézte? Ez a két ember. Mi van velük? „Majd” fegyelmileg felelősségre vonják. Hát a főszerkesztőt mért váltották le? Mert nem alkalmas. Szerintem nem így szoktak határozni dolgokban. Ez maga hiba, ami történt. Nem tudom, a továbbiakban mit csináljunk ezzel a határozattal. Azt hiszem, hogy most már hagyjuk a Csongrád megyei Pártbizottságot. Nem tudom, milyen volt az eligazítás, de ott is hiba volt.

Még valamit akarok mondani, hogy jobban értsük egymást. Júliusban foglalkoztunk ezzel a kérdéssel, s itt természetesen vitatkoztunk, mint ahogy mindig is szoktunk. Különböző vélemények voltak. Két-három felszólaló elvtárs volt, aki ilyen, olyan oknál fogva nem helyeselte ezt, mint adminisztratív lépést. A vita később folytatódott, amikor én már szabadságon voltam, körülbelül ugyan ebből az alapállásból, hogy van nekünk most elég gondunk, minek ez, meg nem tudom én micsoda. Erről volna nekem megjegyzésem.

Először az, hogy engem mi vezet az egész ügyben, és miért javasoltam, hogy a Csongrád megyei Pártbizottság indítson pártfegyelmet azok ellen, akik felelősek ezért a közlésért. Én semmi mást nem javasoltam és persze hozzáfűztem azt is, hogy a lap megjelentetését szüneteltetni kell, amíg ott egy épkezláb felelős szerkesztőséget össze nem tudnak hozni. Ezt mondtam, legalábbis így emlékszem. Most megmondom, hogy mért mondtam ezt, miért léptem föl itt ebben a vitában akkor, mert szeretném, ha értenénk egymást. A következő miatt. A Magyar Népköztársaság kezelése általában az Egyesült Államok részéről kettős. Az egyik vonal az, hogy a hivatalos Magyarországgal, úgymond, rendezett viszonyt akarnak fenntartani, sőt, ahogy felelős emberek is mondják, fejleszteni akarják a kapcsolatokat. És erre vannak vad cowboy javaslatok is. Azt hiszem, ismernek egyet-kettőt. Ez részben még mindig fönáll, még mindig vannak olyan spekulációk, hogy az USA-nak valamilyen reprezentatív vezetője ide jöhessen látogatóba, miközben a Szovjetunióba megy, vagy onnan jön. Ez már egy kicsit realisabb, mint amit felvetettek korábban, úgy értem, hogy ez már megfontolásra érdemes, mert ez más, mint amikor a második világháború befejezésének az évfordulóján az NSZK pozícióival akarták összekötni a Magyar Népköztársaságot. Tehát az USA hivatalos kormányzati szervei részéről udvariasak, gesztusokat gyakorolnak, néha – mikor kell – bocsánatot kérnek stb. és ez így van.

De van nekik egy másik vonaluk is, mert kettős politikát folytat ellenünk még a kormányzat is, és természetesen a CIA és az összes kapcsolt részek, a Szabad Európa Rádió és így tovább. Gózerővel dolgoznak, hogy itt bent politikai támaszt kapjanak. A hivatalos politika célzatát fogjuk föl úgy, hogy a normális békés egymás mellett élés fogalmába beletartozik, hogy Magyarországgal van kontaktusuk, s ezt ők úgy értik, hogy jobban nyugat felé akarnak húzni minket. Ez se bűncselekmény, minden politikai vezetés törekszik a partner esetében, hogy maga felé húzza és ne ellenkező irányba taszítsa. De ezt úgy is akarják csinálni, hogy legyen még egy vasuk a tűzben. Nem az lesz az igazi erő, de azért az itteni ellenzéki, ellenséges elemeket teljes erővel támogatják.

Nem tudom, hogy hány embert sorolunk be ebbe az ellenzéki, ellenséges csoportba, hatvanat vagy százhuszat. Fontos, hogy jól értsük, mert ez nem százhusz imperialista ügynök. Még azt sem mondom, hogy egyetlenegy is van köztük, aki aláírt volna egy titkos

iratot a CIA-nak, miszerint „az USA-nak leszek az ügynöke s ezért havi ennyi és ennyi dollárt kapok”. Lehet, hogy egyetlenegy ilyen sincs közöttük, de van politikai összefogás, szervezett együttműködés bizonyos értelemben kormányjövahagyással a CIA és az itteni ellenzéki, ellenséges elemek közt. Pénzzel támogatja őket, költségeiket fedezi mindenféle alapból, meghívják őket és így tovább. És nagy propagandatámogatást kapnak az Amerika Hangjától, a Szabad Európa Rádiótól, a lapjaiktól. Egyfajta védelmet biztosítanak ezeknek az ellenzéki, ellenséges elemeknek. Ez nagyon fontos dolog, amiben egyetértésre kellene jutni. Ezt nem tegnap kezdték, és nem fogják holnap abbahagyni.

Most bizonyos értelemben szezonja van Magyarországnak azon a címen, hogy ősszel lesz az ellenforradalmi felkelés 30. évfordulója. A politikai fórumok most kicsit újfent foglalkoznak a Magyar Népköztársasággal. Ennek mindenféle íze van, bizonyára a hivatalos vonalba tartozik az is, hogy a Time magazin interjút kért, s talán egy kis korrektséget is mutassanak, mert ebben azért korrektek voltak.

Tehát ki akarják aknázni azt, hogy 30 évvel ezelőtt volt az ellenforradalmi felkelés és akkor ugye a magyar kommunista kormányzat részéről lépések történtek, ezek közt a szovjet csapatok segítségül hívása. Ezt még így nem vetették be és a hivatalos körök ezt így nem is fogják mostanában emlegetni. De egyéb dolgokat bevetni és ki akarnak aknázni saját céljaikra. Elkezdték mindenféle anyagokat kiadni, harsogni fog a rádió, a sajtójuk, az ellenzék. Támadási céljaik egyike, hogy felhasználva a párt és a kormány jelenlegi nehézségeit, nyomást gyakoroljanak ránk. Tudjuk, hogy milyen szférákban milyen problémák vannak, gazdasági, életszínvonalbeli problémák stb. Ez is a politika szokott eszköztárába tartozik. Ugyanakkor nem azt mondom, hogy ez a legfőbb céljuk, de kifejezett céljuk az is, hogy az ellenzék működésénél azt a bizonyos tűrési határt, amit azért nagyjából ismernek, bővítsék. Ez is ennek a kampánynak a konkrét célja. Katonai hasonlatot használva a vonalakat rejtve kicsit előbbre akarják tolni.

Nekem ez a véleményem, és ezért szálltam bele ebbe az ügybe. Mindenféle politikai, gazdasági, társadalmi gondjaink mellett megengedhetetlennek tartom, hogy engedelmeyeket tegyünk az ellenzék legalizálása területén. Mert az is céljuk, hogy félig, meddig legalizálják, és tárgyaló partnerként elismertessék magukat. Ez nem írószövetségi politika. Nagyobb mozgási teret akarnak, publikációs lehetőségeket itthon, a kettős publikáció lehetőségét, lásd Csurka-ügy. El akarják érni, hogy nyeljük le, hogy itthon is publikál és a Szabad Európa Rádióban is.

Nehéz körülmények között dolgozunk és harcolunk, de ezt az 1986-os őszt nem engedhetjük felhasználni arra, hogy az ellenzéki, ellenséges elemeket legalizálják, befolyási, működési lehetőségeiket bővítsék. Ütközni kell, ha kell! Nekem ez a véleményem. Szerintem ezek az elemek a türelmi határt elérték, ezért az ütközés elkerülhetetlen. És ha valaki azt hiszi, hogy az 1987-es év egy kicsit könnyebb lesz, s majd akkor kell ütközni, azt mondom: nem lesz sokkal könnyebb, az ütközés már elkerülhetetlen. Tudatosan próbálgatják, hol a határ, és provokálnak bennünket, mert tudni akarják, hogy meddig mehetnek. És ameddig elmehetnek, elmennek. Ilyen volt a Pressében megjelent hirdetés, ami kifejezett provokáció volt. Nem tudom, hogy ki ötlötte ki, hogy a két ellenzéki csoportot organikus kapcsolatba kell hozni. Lehet, hogy Donáth volt a próféta,¹⁶ de ez sem biztos, vannak

¹⁶ Donáth Ferenc (1913–1986), a Nagy Imre-pörben elítélt, 1960-ban amnesztiával szabadult politikus, történész, mezőgazdasági kutató, ekkor már nem élt: július 15-én hunyt el.

mesterek máshol is, akik a politikai aknamunkához értenek. Csurka¹⁷ megéri a pénzt, amikor a politika területére téved, agresszív, szemtelen, de gyáva is. Megtartotta azt a pizkos előadást, odaadta a Szabad Európa Rádióknak, s ez egy dolog. A másik az, hogy hivatalos írásban közölte a Művelődésügyi Minisztériummal, hogy ő ezt megtette és azért tette, mert neki ez a meggyőződése. Ez is provokáció. Ide sorolom a Tiszatájban megjelent verset is, amit én még nem olvastam,¹⁸ de azt mondják, hogy ez ütközik a mi alapvető politikai állásfoglalásunkkal.

Erről van szó, és ezért javasoltam ezt a két intézkedést: pártfegyelmi eljárást és a lap szüneteltetését, amíg egy épkezláb szerkesztőség nincs, amit mi irányítunk, és nem a Csoóri¹⁹ meg a Csoóri osztrák barátai és a mögöttük álló más barátok, nem tudom én, kik. Olyan lap nekünk nem kell. És ha több ilyen lap kerül majd, akkor több ellen fogunk eljárni. Hozzáfűzöm, én Csoórit nem tartom kifejezett ellenségnek vagy imperialista ügynöknek. Politikailag felelőtlen, nacionalista ifjú titán, ő is valakinek az utódja akart lenni, ahogy más Veres Péter utódja szeretne lenni.²⁰

Mіндеzt meggyőződésből vettem fel úgy, ahogy fölvettem. Ezt az ősz sem adhatjuk oda, nem engedhetjük meg, hogy ők most itt nem tudom mennyivel előbbre tolják a sáncaikat, és mi rosszabb helyzetbe kerüljünk majd, ha ütköznünk kell. Én nem akarom a tegnapi választmányi ülést minősíteni, de hát ez a harc. Lehet, hogy még nem tudtak konzultálni azokkal, akik konzultálni szoktak, és pillanatnyilag nem élezték tovább a helyzetet. De ez még nem befejezése a dolognak.

Itt vita folyt közöttünk. Én nagyon nagy híve vagyok az agitációnak, a kontaktusnak, a meggyőzésnek, a vitának – mindenkivel, akivel csak elképzelhető, beleértve Csoórit is. De bizonyos esetekben elkerülhetetlennek tartom, hogy keményebb módszert is alkalmazunk. Ez nálam nem a politikai alapállás változását jelenti, személyileg én mindig a meggyőzés, a vita híve voltam.

Hallottam, hogy az Írószövetség elnökségi ülésén engem is támadtak. Ezt nem azért említem, mert én érzékeny vagyok, de úgy merült ott föl ez a bizonyos kérdés az elnökségben, hogy itt „tulajdonképpen Kádár érzékenységről van szó” Csurka és a Tiszatáj ügyében. Erre én azt mondom magamban, hogy én ezt vállalom, ha már erre is céloznak, de persze nem csak erre. Én nagyon érzékeny vagyok a szocializmus ügyében, a népi demokratikus hatalom ügyében, a társadalmi rendszer ügyében. Az, hogy rólam mit mondanak, engem nem érdekel, és azzal sem törődöm, hogy ezután kik mit fognak rólam mondani. Én meggyőződésből szoktam valamit szóvá tenni vagy állást foglalni valamilyen ügyben, azzal a szent meggyőződéssel, hogy a szocializmus ügyét és rendszerünket szolgálom. Tévedhetek is, de akkor is meggyőződésből teszem. Ebben az ügyben is ez vezetett engem és nem az, hogy most térjünk át az adminisztratív módszerekre. Meggyőződésem az, hogy minden módszerünk jó, az adminisztratív is, ha a szocializmus ügyét képviseli igazságo-

¹⁷ Csurka István (*1934) beadványáról és előadásáról közelebbit nem tudok. Csurka Monoron 1985-ben elmondott beszédét a müncheni Nemzetőr közölte.

¹⁸ Alig hihető, hogy Kádár nem olvasta Nagy Gáspár versét, hiszen az egész hajsza azért kezdődött, mert találva érezte magát.

¹⁹ Csoóri Sándor (*1930) az ellenzéknek főként Illyés Gyula halála (1983) után tekintélyes képviselője, a monori (1985), majd a lakiteleki (1987) találkozó előkészítője.

²⁰ Veres Péter (1897–1970) író, politikus, a Magyar Írók Szövetségének elnöke (1954–57).

san. Milyen adminisztratív ügy ez a mostani lépés a Tiszatájjal kapcsolatban? Hát államköltségen fogom én a politikánk lényege ellen írott cikkeket publikálni és terjeszteni? A Magyar Népköztársaság költségén, annak az égisze alatt a Magyarországon megjelenő lapokban? Miért adminisztratív lépés ez? Tehát engem a Magyar Népköztársaság féltése vezetett ebben az ügyben. Sokat gondolkodtam, mielőtt ezt javasoltam. Most ezt a lépést meg kell tenni, mert ha nem tesszük meg, megint mennek előre néhány száz métert. És akkor majd meg kell tenni egy rosszabb lépést.

Hogy mit kell csinálni? Én pártfegyelmet javaslok, mert párttagokról van szó. Ez a javaslatom lényege. Az, amit a Csongrád megyei Pártbizottság csinált, nem pártfegyelmi. Ezért javasolom, más hasonló esetben is ez az igazi út, hogy ha ellenséges fellépéssel találkozunk és annak részese párttag is, akkor a felelősségrevonás először a párttaggal szemben kell, hogy történjen. Másképp nem lehet rendet tartani ilyen dolgokban. A párttagok lépjenek föl a pozícióink védelmében és ne pipogyazkodjanak. Ha az ő közreműködésükkel lehetséges politikailag ellenséges fellépés rendszerünk, politikánk és a párt ellen, az már kicsit több a soknál. És nálam a rend ott kezdődik, hogy ilyen esetben pártfegyelmi indul a párttag ellen, és ha kell, nem csak párttag ellen, hanem pártforum ellen is. Például az adott esetben a Tiszatáj kommunista párttagokból összetevődő szerkesztősége ellen. Ezt megteheti a Politikai Bizottság, a megyei pártbizottság, más esetben a KEB, attól függ, mikor mi célszerű, de a fellépés elkerülhetetlen.

Tele vagyunk kriminális dolgokkal, gazdasági visszaélésekkel, összeköttetésekkel, károsítással, bűncselekményekkel, most már lassan politikai föllépésnek is kell következnie. El kell járni. A minimum az, hogy a pártszerveknek ilyen esetekben a párttag ellen el kell járni. Ha valamit kifogásolunk, előbb a párttagot vegyük elő. Ezt az eljárást meg tudom védeni mindenhol, az Írószövetség választmányában is. Ha a párt fegyelmi eljárást indít saját tagja ellen, ehhez az Írószövetségnek semmi köze. Nem várom meg az Írószövetség ülését, hogy pártfegyelmet hozhassak egy párttag ellen. Nem szabad ingadozni ilyen ügyekben.

A Csongrád megyei Pártbizottság határozatában kifogásoltam, hogy hát a lap irodalmi méltatása elég nagyvonalú, gavalléros, leírják, hogy milyen jó a lap, a főszerkesztőt felmentik, a két igazi, politikai értelemben mondhatni bűnöst „majd” felelősségre vonják pártfegyelmi úton, a főszerkesztőt, aki ennek a konkrét ügynek nem részese, leváltották. Én például nagyon jó néven vettem volna, ha a Csongrád megyei Pártbizottság megállapítja a saját felelősségét is, mondjuk a legfinomabban azért, hogy a politikai ellenőrzést a lapnál elmulasztotta. Mióta követeljük már azt, hogy ezeknél az irodalmi lapoknál a megyei pártbizottság ne csak addig harcoljon, amíg kivívja azt, hogy nekik is legyen saját lapjuk, aztán oda se néznek éveken át. Nem mondom, hogy önmagukról állítsák ki a bizonyítványt arról, hogy bűnösök, de elő se fordul a politikai felelősség. Vagy ha ebben az esetben bizonytalan a jogi helyzet, mert nem tudom, hogy szegedi lap-e, vagy a Művelődési Minisztérium felügyelete alatt megjelenő irodalmi lap, akkor a felügyelő hatóságnak van valami felelőssége.

Ezt el akartam mondani, mi indított arra, hogy fellépjek és örülnék, ha egyetérténnk abban, hogy mért kell most föllépni.

A Politikai Bizottság júliusi vitájában nem volt teljes egyetértés köztünk, de a PB döntött. Én elmentem szabadságra. A Politikai Bizottság határozata után a határozat kötelez,

ez a kommunista párt szabályzatából következik. A határozat után mindenkinek az a feladata, hogy legjobb tudása szerint annak végrehajtását segítse. Még akkor is, ha a vitában más megfontolása volt. Ha valakinek az a meggyőződése, hogy a döntés rossz volt, én Magyarországon vagyok, a Politikai Bizottság nagyobb úr, mint én vagyok, üzenhetek volna, hogy még egyszer vitassuk meg a kérdést, mert úgy tűnik, hogy túloztunk és több lesz a kárunk belőle, mint a hasznunk. De ha érvényes határozat van, és nem hívnak, akkor mindenki a végrehajtáson dolgozzon és ne az elmismásoláson. Ez elemi dolog és ez legyen érvényben a jövőben is.

Nagyon sok területen észleljük, hogy nem működik az az elemi szabályunk, hogy a párthatározat kötelez. Aztán az sem, hogy mindent a helyén tárgyaljunk és ne máshol. Szaporodnak a mindenféle föllépések felelős pártfunkcionáriusok részéről. Hallom, hogy Nyers elvtárs²¹ megint nekidurálta magát valahol, tartott egy elfogadható előadást, de a kérdésekre adott válaszában félig, meddig leváltotta a kormányt, mit tudom én kik előtt. Hetényi²² ír egy cikket, amelyben azt a nézetét fejt, hogy de jó volna, ha Magyarországon érvényesülnének az ár- és pénzviszonyok. Nincs nekünk állásfoglalásunk, nincs nekünk gyakorlatunk, ami el van fogadva? Ha készülünk a Központi Bizottság őszi ülésére, jó lesz megjegyezni ezeket a kis tapasztalatokat is, amikről itt ma beszélgetünk.

Most bekövetkezett, ami persze várható volt, hogy ellenfeleink rendkívüli gyorsasággal az egész világon mobilizálják az erőket. Már én is kaptam tiltakozást egy amerikai magyar egylettől a Tiszatáj betiltása és Csurka publikálási tilalma miatt. Mozgósítani fogják az erőiket, ez velejár. Az imperialisták arra számítanak, hogy a magyar párt gyakorlata elég rugalmas, praktikus, gyakorlatias és abba sok minden belefér. Ami igaz annyival kiegészítve, hogy a mi politikánk rugalmas és gyakorlatias, de elvi politika. A másik számításuk az, hogy pénzügyi vonalon meg tudnak minket szorongatni. Ők az ellenzéki elemeknek itt, ott elég érthetően megmondják, hogy hozzájuk úgyse mer nyúlni senki, mert akkor a hitellezések eldugulnak. A harmadik számításuk az, hogy az emberi jogok tekintetében Magyarországnak van egy bizonyos elfogadható státusza, és attól is félünk, hogy rossz hírbe keveredünk. Ilyesmi is számításba kerül.

Hát most mit csináljunk? Mi valamilyen ügyért harcolunk. Ha harcolunk, akkor harcoljunk. S ha feladat van, meg kell vitatnunk, hogy mit csináljunk. És itt jön a következő kérdés, amit még meg akarok említeni. Engem zavar az, hogy nem jó a kommunikációnk, egyoldalú. Amit mi itt tárgyalunk, az innen kiszivárogo és – most a megnevezett témához visszatérek – eljut Csoóriig. De hogy Csoóri mit tárgyal a Csurkával, arról nincs értesülésünk. Így nem lehet harcolni. Ezért kérem, hogy igazítsunk a gyakorlaton.

A szervezeti Szabályzatban ez nincs benne, de a kommunista pártokban ősrégi szabály a gyakorlatban, és én azt hittem, hogy ez most is érvényes. Amikor itt vitatkozunk, itt ütközhet hatféle vélemény. Bizonyos esetekben, mikor az a kérdés jobb megértéséhez szükséges, a döntésen kívül azt is meg lehet mondani, hogy milyen ellenjavaslat volt, ami elutasításra talált. De azt, hogy ki hogyan foglalt állást, azt nem lehet megmondani. És ez

²¹ Nyers Rezső (*1923) szociáldemokrata, 1948-tól kommunista politikus, miniszter, az MSZMP KB tagja, az új gazdasági mechanizmus (1968–) kezdeményezője, majd visszavonása után kegyvesztett. A rendszerváltoztatás után ismét vezető politikus, az MSZMP elnöke, 1998-ig országgyűlési képviselője.

²² Hetényi István (*1926) közgazdász, egyetemi tanár, 1980–86 közt pénzügyminiszter.

a szabály nem működik itt ennél az asztalnál sem, a jelenlevőknél sem. Mert aki kisebbségben marad az álláspontjával, az a kollégiais körben, ismerősök körében csak elmondja, aztán a gyűrűk kapcsolódnak tovább. Mert az mindig érdekes, hogy a Politikai Bizottság mit vitat, és hogyan vitat. Nem tudom, hogy maguknak volt-e ilyen megfigyelésük, de a vitatott kérdések kimennek nyilvánosságra, és ez tűrhetetlen, mindennek van határa. Tartsuk be ezt a szabályt, hogy itt mindig lehet vitatkozni, kérni lehet, hogy újra tűzzünk napirendre egy kérdést, bárki korlátozás nélkül elmondhatja véleményét, de amiben maradunk, az kötelező. És hogy ki miben hogyan foglalt állást, az nem terjeszthető. Mindenre kötelező, hogy az ülés után a határozatot képviselje. Ha csikorog a kerék, tűzzük újra napirendre az ügyet. Nemegetszer csináltunk már ilyet. De ami érvényben van, azt be kell tartani, és arról nem lehet fecsegni. Most mégis van fecsegés.

Tehát mi az ilyen ellenzéki és egyéb nem helyes politikai fellépések esetében általános módszereinkkel dolgozunk, de a fellépéseknél van egy rend: a párttagot kell felelősségre vonni elsőnek, ha valamit nem helyesen csinált. Persze mi normálisan szoktunk szólni egyszer, kétszer, még háromszor is, de hát felelősségre is kell vonni. Ha kell, a pártszervet is felelősségre kell vonni. Másképp nem lesz az országban rend. És higgyék el, hogy pártunkívüli szövetségeseink, akik nagy számban vannak, szintén nyugtalanok, nemcsak mi vagyunk nyugtalanok, ezt ők is elvárják tőlünk.

Ezt azért mondom, mert csak az ügy izgat mindenféle rész kérdésben is. Egyszer itt már érintettük ezt a témát, hogy milyen is a mi egységünk. Akkor gazdasági kérdésekről vitatkoztunk, és többféle nézet van gazdaságpolitikai kérdésekben a csúcson is. Amikor vitatkozunk a Politikai Bizottságban vagy a Központi Bizottságban, mintha egységben fejeznénk be a vitát. A következő lépésnél, a nyilvános fellépésénél mindenki a saját pozíciójának adja a hangsúlyt. Itt művelt emberek vannak, a fogalmazással lehet érzékeltetni, hogy ez nem az ő állásfoglalása.

Van még egy általános vonatkozású része is ennek az ügynek. Lakatos elvtárs²³ a szabadságának egy részét Párizsban töltötte és beszélt Plissonnier elvtárrsal, aki elmondotta a mi politikánkról, hogy az helyes, jó, tudja, hogy mi nyíltan politizálunk, és a hibákról is nyilvánosan beszélünk. Ne értsük félre – mondta Plissonnier elvtárs²⁴ –, ő ezt helyesli, ezt értéknek tartja a magyar kommunista párt munkájában. De kéri, hogy a mi publikációink és fellépéseink ne csupa negatívumokból álljanak, mert azok a valóságos képet eltorzítják. Itt van az USA nagykövete, Salgó úr²⁵, aki a múltkor valamilyen ügyben megkereste Havasi²⁶ elvtársat. Ő is azt kérte, hogy „ne örökké a negatívumokról beszéljenek, ennek nagyon rossz hatása van nálunk, maguk ettől azért jobban állnak”. Most adják össze Plissonniert és Salgót, csak van valami abban, amit mondanak. Nem tudunk mi föllépni ingszag-

²³ Lakatos Ernő (*1930) újságíró, 1980-tól a Magyar Távirati Iroda vezérigazgatója, 1985-től az MSZMP KB osztályvezetője.

²⁴ Gaston Plissonnier (1913–?), a Francia Kommunista Párt tisztségviselője, a PB és KB titkárságának munkatársa, a tagfölvételi osztály vezetője.

²⁵ Nicolas M. [Miklós] Salgo (1914–?) 1983–86 közt az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövete.

²⁶ Havasi Ferenc (*1929) 1975-től miniszterelnök-helyettes, 1966-87 között a KB, 1980-88 között a PB tagja, 1978-ban a KB titkára.

gátás, a hibák, a csőd emlegetése nélkül, pedig azt hiszem, a szocializmus ügye él és erős Magyarországon. Csak képviselni, védeni kell, és tovább erősíteni. Itt is volna mit tanulni.

Volt úgy, hogy nem tudom miféle partnerekkel beszéltem, és mondtam nekik, rengeteg gondunk, problémánk van, annál egy kicsit nehezebben élünk, mint ahogy maguk ítélik meg onnan a mi helyzetünket, de annál jobb, mint amit a magyar sajtó tükröz.

Nem tudom, világos-e? Én három kérdést szerettem volna most felhozni. Az egyik: ha ütközni kell, az elől nem lehet kibújni, nem egyszerűen a gondjaink szaporítása, hogy a Tiszatáj s Csurka ellen végül is fel kell lépni. Ez elkerülhetetlen és szükséges fellépés, hacsak nem akarjuk, de akkor szavazzunk úgy, hogy az ősszel hadd tolják még egy kicsit előbbre a csatárláncot az ellenzéki, ellenséges elemek. A másik: a párthatározat kötelez. A harmadik: itt vitatkozni kell a jövőben is, de az itteni vitát kivinni nem lehet.

Magnetofon felvételtől készült szöveg.

Óvári Miklós s. k.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága 1986. év szeptember hó 9-i ülésén hozott határozata:

A Politikai Bizottság meghallgatta a tájékoztatást a Csongrád megyei párt-végrehajtó-bizottságnak a Tiszatáj című folyóirattal kapcsolatos határozatáról, valamint az Írószövetség válaszmányának szeptember 9-i üléséről.

Megállapította, hogy a nem megfelelő eligazítás miatt a párt-végrehajtóbizottság határozata nem felel meg a Politikai Bizottság eredeti határozatának. Helyteleníti, hogy a végrehajtó bizottság nem alkalmazott pártfegyelmi szankciót a felelőtlenül, önkényesen eljáró két párttaggal szemben; a főszerkesztő régóta esedékes felmentését olyan ügygel kapcsolta össze, amelynek nem volt részese; nem állapította meg a politikai felügyeletet gyakorló párt- és állami szervek felelősségét.

A Politikai Bizottság megerősíti július 1-i határozatát, amely szerint pártfegyelmi eljárást kell indítani a szerkesztőbizottságban dolgozó két párttaggal szemben, aki felelős a párt politikájával alapvető kérdésben szemben álló vers közléséért. A Tiszatáj további megjelenése akkor lehetséges, ha a jelenlegi helyett létrejön a lap felelős irányítására alkalmas szerkesztő-bizottság.

A KB Tudományos Közoktatási és Kulturális Osztálya gondoskodik a Politikai Bizottság július 1-i határozatának végrehajtásáról.

A Politikai Bizottság tudomásul veszi, hogy az Osztály az aktuális ügyekben esedékes tájékoztatás céljából összehívja a kommunista írók aktíváját.

A határozatot kapják: Berecz János, Pál Lénárd, Radics Katalin és Szabó Sándor elvtársak.

Végrehajtás után megsemmisítendő!

Óvári Miklós²⁷

²⁷ Óvári Miklós (*1925) pártfőiskolai tanár, párttisztviselő, 1961-től az MSZMP KB tudományos és közoktatási osztályvezetője, 1970–88 közt a KB titkára.